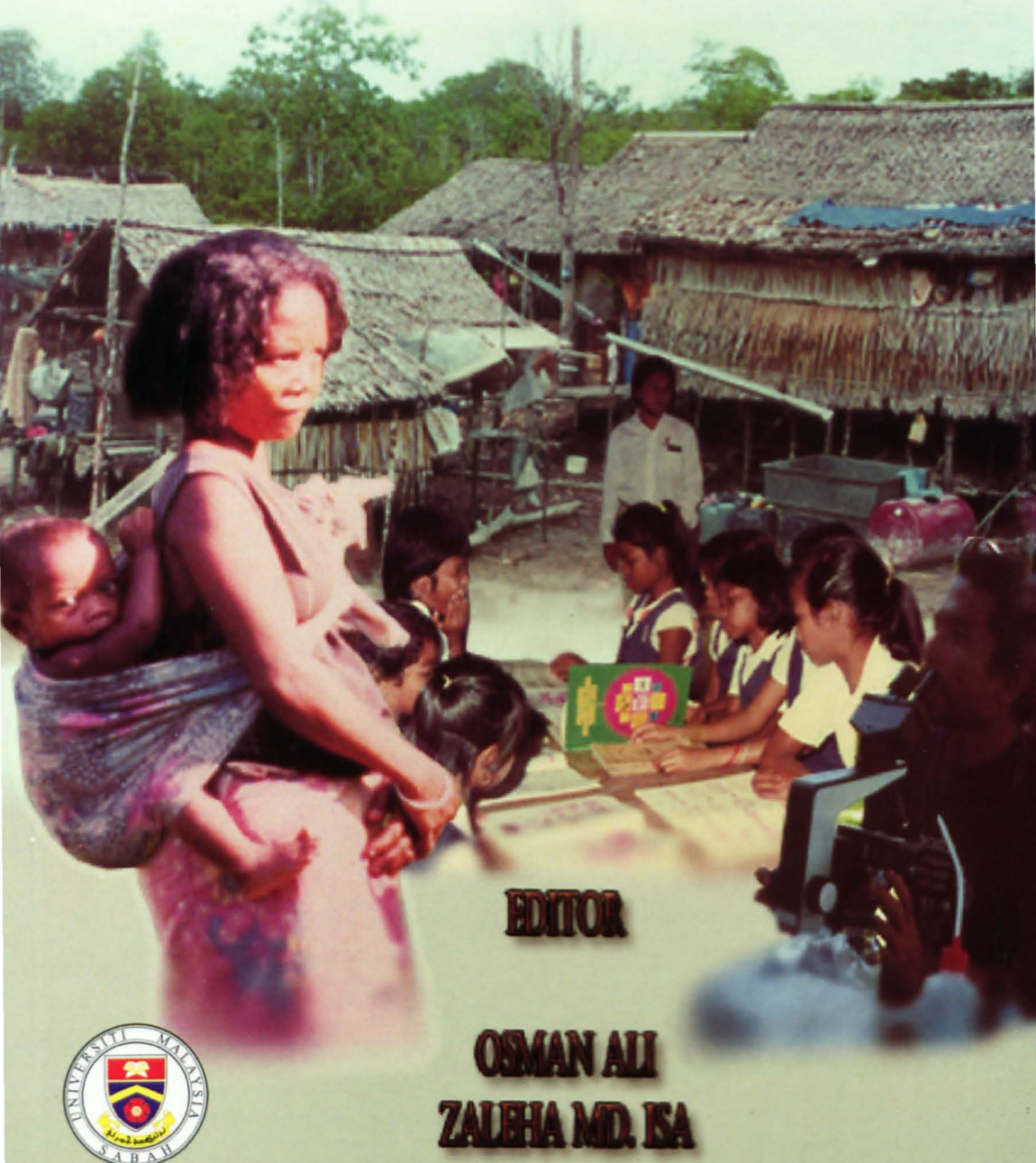

KEHIDUPAN DAN KESIHATAN ORANG ASLI DI MALAYSIA

EDITOR

**OSMAN ALI
ZALEHA MD. ISA**

**KEHIDUPAN
DAN
KESIHATAN ORANG ASLI DI MALAYSIA**

**KEHIDUPAN
DAN
KESIHATAN ORANG ASLI DI MALAYSIA**

Editor

**Osman Ali
Zaleha Md. Isa**

**Universiti Malaysia Sabah
Beg Berkunci 2073, 88999, Kota Kinabalu
Sabah**

2005

© Universiti Malaysia Sabah, 2005

Semua hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan mengeluarkan mana-mana bahagian artikel, ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam apa juga bentuk dan dengan apa cara jua sama ada secara elektronik, fotokopi, mekanik, rakaman atau cara lain sebelum mendapat izin bertulis daripada Penerbit Universiti Malaysia Sabah. Keizinan mendapat hak terbitan daripada hak cipta ini tertakluk kepada pembayaran royalti atau honorarium.

Perpustakaan Negara Malaysia Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan

Osman Ali, 1955-

Kehidupan dan Kesihatan Orang Asli di Malaysia/Osman Ali, Zaleha Md. Isa

Mengandungi indeks

Bibliografi: ms.

ISBN 983-2369-33-9

1. Indigenous people--Social life and customs--Malaysia. 2. Indigenous people--Medical care--Malaysia. 3. Indigenous people--Health aspects--Malaysia. I. Zaleha Md. Isa. II. Judul.

305.899230595

Pereka letak halaman: Gomera Jumat

Pereka kulit: Osman Ali

Muka taip teks: Times New Roman

Saiz taip teks dan leading: 11/13 pts

Printed by :

Capital Associates Printing Press (S) Sdn. Bhd

No. 2, Jalan Nountun, Kg. Bambangan, Inanam,

88450 Kota Kinabalu. P. O. Box 14587, 88852 Kota Kinabalu, Sabah.

Tel: 088-420213 Fax: 088-420212

KANDUNGAN

	Halaman
SENARAI JADUAL	vi
SENARAI RAJAH	vii
SENARAI FOTO	vii
PRAKATA	ix
Bab 1	1
Orang Asli- Pengenalan dan Sejarah <i>Osman Ali</i>	
Bab 2	17
Kesihatan Orang Asli <i>Osman Ali</i>	
Bab 3	37
Pemakanan Orang Asli <i>Osman Ali</i>	
Bab 4	55
Masalah Kekurangan Iodin <i>Zaleha Md. Isa</i>	
Bab 5	81
Masalah Kekurangan Mikronutrien <i>Ismarul Yusda Ishak</i>	
Bab 6	95
Program Pembaikan Taraf Pemakanan dan Kesihatan <i>Noor Hayaati Abdul Rashid</i>	
Rujukan	103
Indeks	111

SENARAI JADUAL

Jadual	Halaman
1.1 Taburan suku kaum Orang Asli di Malaysia	2
1.2 Petunjuk kesihatan Orang Asli 1950-an	7
2.1 Kadar parasit malaria di kalangan Orang Asli	33
2.2 Kadar parasit helmin di kalangan Orang Asli	34
2.3 Kadar parasit mikrofilaria dan untut di kalangan Orang Asli	35
3.1 Corak pemakanan (% pengambilan) Orang Asli di Pos Lanai dan Pos Sinderut, 1999	44
3.2 Corak pemakanan (% pengambilan) Orang Asli Pos Tual, Pahang, 1999	45
3.3 Corak pemakanan (% pengambilan) Orang Asli Temuan di Pangsoon, Hulu Langat (n=25)	47
3.4 Masalah malpemakanan dan pengambilan nutrien di kalangan Orang Asli	48
4.1 Pengelasan goiter	60
4.2 Paras iodin dalam urin	60
4.3 Kajian-kajian IDD yang dijalankan di kalangan masyarakat Orang Asli di Semenanjung Malaysia	65
4.4 Makanan yang kaya iodin	
4.5 Cadangan pengambilan harian iodin	67
4.6 Bilangan iodinator yang dipasang di Malaysia sehingga Disember 1998	67 70
4.7 Kadar goiter hasil daripada rawatan levotiroksin	
4.8 Paras hormon tiroksin (T4) dan hormon perangsang tiroid (TSH) hasil daripada rawatan levotiroksin	70 71
5.1 Paras selenium dan mangan serum di dalam subjek menurut lokasi dan etnik	89
5.2 Paras mikronutrien lain dalam subjek serum Orang Asli	91
5.3 Paras selenium dan mangan serum di kalangan Orang Asli dan penduduk Hulu Langat menurut jantina dan kumpulan umur	92

SENARAI RAJAH

Rajah	Halaman
1.1 Taburan Orang Asli di Malaysia	4
4.1 Performans mental menurut kumpulan umur hasil rawatan levotiroksin	72
4.2 Isi padu tiroid hasil rawatan minyak beriodin	75
4.3 Performans mental hasil rawatan minyak beriodin	75

SENARAI FOTO

Foto	Halaman
1.1 Penempatan Orang Semai di Lanai	8
1.2 Rumah tinggi di penempatan Orang Semai di Sinderut	8
1.3 Penempatan Orang Mah Meri di Pulau Carey	9
1.4 Penempatan Orang Semai di Pos Betau	9
1.5 Aktiviti harian masyarakat Orang Asli seperti menganyam, memasak, mencuci pakaian, dan memancing ikan	10
1.6 Wajah-wajah ceria masyarakat Orang Asli	11
1.7 Permainan tradisi kanak-kanak Semai, Pos Tual di Pahang	12
1.8 Hiburan tradisi masyarakat Orang Asli, Sewang	12
1.9 Suatu keluarga Orang Semai di Pos Betau	13
1.10 Batin-batin di Pos Betau, 1991	13
1.11 Wanita Semai di Pos Betau menggendong anak	14
1.12 Kanak-kanak Semai di Pos Betau yang menggendong air untuk minuman	14
1.13 Kegigihan untuk menuntut ilmu, menyeberang anak sungai untuk ke sekolah di Pos Betau, 1991	15
1.14 Pendidikan tetap menjadi asas kemajuan dan pembangunan masyarakat pedalaman di Pos Betau, 1991	15
1.15 Keluarga Orang Semai di Pos Tual	16
1.16 Kanak-kanak dan kaum ibu Orang Kensiu, Baling	16

3.1	Pemeriksaan klinikal untuk mengukur tahap kesihatan Orang Asli	49
3.2	Pemeriksaan fizikal, mental dan infeksi parasit penting untuk menilai tahap kesihatan Orang Asli	50
3.3	Klinik saringan kesihatan di Pos Lanai	51
3.4	Klinik saringan kesihatan di Pulau Carey, Klang	51
3.5	Tahap pemakanan dan pertumbuhan Orang Asli masih rendah berbanding kaum lain di Malaysia	52
3.6	Tahap sosio-ekonomi juga masih rendah berbanding kaum lain	52
3.7	Penyakit kulit seperti kurap, panau, kudis, dan puru masih lazim di kalangan Orang Asli di pedalaman	53
4.1	Pelbagai kaedah untuk mencegah dan mengawal goiter dalam masyarakat	78
4.2	Pelbagai kaedah untuk mencegah dan mengawal goiter dalam masyarakat	79
6.1	Pengaruh luar mempengaruhi kehidupan masyarakat Orang Asli (Pos Lanai, 1991)	100
6.2	Pendidikan kesihatan dan hiburan membantu meningkatkan pengetahuan masyarakat Orang Asli pedalaman (Pos Lanai, 1991)	100
6.3	JHEOA sentiasa bersedia memberi perkhidmatan di kawasan pedalaman	101
6.4	Perkhidmatan doktor udara diberikan kepada masyarakat Orang Asli yang jauh di pedalaman	101

PRAKATA

Buku ini ditulis untuk memberikan gambaran mengenai pengalaman yang dialami oleh kumpulan penyelidik kami yang merentas rimba, lurah dan gunung untuk mendapatkan data mengenai kehidupan, pemakanan dan kesihatan Orang Asli di Malaysia. Pengalaman ini bukan sahaja memperkayakan pengetahuan tentang pribumi tetapi juga menjadi asas kepada perancangan kesihatan masyarakat ini pada masa akan datang.

Masyarakat Orang Asli merupakan masyarakat yang unik. Ini kerana selain dari kesamaran asal usul mereka, masyarakat ini masih ingin meneruskan tradisi turun-temurun. Justeru, mungkin terdapat kekurangan dalam penulisan ini terutama tentang amalan perubahan tradisi masyarakat asli. Kesulitan mendapatkan bahan merupakan sebab utama isu itu tidak dapat dikemukakan. Diharap khazanah tradisi itu dapat diselidiki dan didokumentasikan dalam bentuk buku pada masa hadapan.

Kami ingin mengucapkan terima kasih kepada semua ahli penyelidik yang terlibat dalam penyelidikan endokrin dan mikronutrien bermula dari tahun 1990 hingga sekarang terutamanya kepada Profesor Dato' Dr. Khalid Abdul Kadir yang mana telah memberi banyak dorongan dalam kajian ini. Tidak dilupakan juga kepada semua pegawai penyelidik, penolong pegawai sains, pembantu penyelidik, pegawai am rendah, pemandu serta lain-lain pihak yang turut membantu kami menyempurnakan penyelidikan ini. Akhir sekali, kepada semua kakitangan Jabatan Hal Ehwal Orang Asli (JHEOA) yang memberikan kerjasama dan semua penduduk Orang Asli di seluruh Malaysia, jasa kalian tetap dikenang.

Osman Ali
Zaleha Md. Isa